

Styrdokument

Riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Dokumenttyp	Riktlinje
Diarienummer	KS/2021:389
Beslutad av	Kommunstyrelsen 2021-08-24, § 135
Reviderad av	
Dokumentansvarig	Kommunchefen

Innehåll

Inledning.....	4
Syfte.....	4
Uppsikten över de kommunala bolagen	4
Förstärkt uppsiktsplikt över de kommunala aktiebolagen	4
Kommunstyrelsens årliga prövning	4
Ägardialogsmöte.....	4
Rapport till kommunstyrelsen.....	5
Beslutsunderlag för prövningen	5
Ägardirektiv och bolagsordningen	5
Protokoll från kommunala bolag	6
Årsredovisningar och lekmannarevisorernas granskningsrapporter	6
Bolagsstyrningsrapport	6
Bolagens ansvar	7
Uppsikten över övriga nämnders verksamhet	7
Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan	7
Uppsikten över kommunalförbund och samordningsförbund	8
Övriga förutsättningar för uppsikt.....	8
Kommunens styrdokument och kommunallagen.....	8
Förvaltningens ansvar.....	8
Kommunchefen.....	8

Inledning

Av kommunfullmäktige fastställt reglemente har kommunstyrelsen till uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt att följa frågor av betydelse för

kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Syftet med uppsiktsplikten är att kommunstyrelsen ska övervaka att kommunens verksamhet och angelägenheter bedrivs och utvecklas i enlighet med kommunens styrdokument och beslut samt att lagar och förordningar efterlevs.

I kommunallagen anges att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över:

- Kommunala bolagens verksamhet
- Övriga och gemensamma nämnders verksamhet
- Verksamhet enligt avtalssamverkan
- Verksamhet i kommunalförbund och samordningsförbund som kommunen är medlem i.

Riktlinjen omfattar kommunstyrelsen och förvaltningen samt de kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över. Reglerna för prövning av de kommunala bolagens verksamhet finns i kommunallagen kap 6, 9-10 §§.

Syfte

Riktlinjerna syftar till att tydliggöra hur kommunstyrelsen ska fullgöra sitt ansvar, underlätta vid planering av uppsikt samt klargöra förväntningarna på styrelsen, nämnder och bolag vad gäller uppsiktsplikten.

Uppsikten över de kommunala bolagen

Förstärkt uppsiktsplikt över de kommunala aktiebolagen

Inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska kommunstyrelsen i årliga beslut för varje uppsiktspliktigt bolag pröva om den verksamhet som har bedrivits under föregående år varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna (Kommunallagen 6 kap 10 §).

Kommunstyrelsens årliga prövning

Prövningen ska vara kommunalrättslig inte aktiebolagsrättslig.

Om det finns brister har kommunstyrelsen i uppgift att ge kommunfullmäktige ett förslag till beslut i ärendet. Om styrelsen bedömer att åtgärdsförslag inte är aktuella skickar styrelsen beslutet till fullmäktige för kännedom.

Ägardialogsmöte

Kommunstyrelsen ordförande ska kalla till möte med respektive bolagsledning.

Ägardialogsmötena mellan kommunen och varje enskilt bolag ska ske minst två gånger per år. Mötet ska protokollföras.

Deltagare vid ägardialogsmötena: Ordförande och VD för bolaget, kommunstyrelsens presidium, kommunchef och sekreterare för mötet. Ägardialogsmötena ska kompletteras med att respektive bolag två gånger per år kommer och rapporterar och för dialog med kommunstyrelsen om sin verksamhet inom ramen för den förstärkta uppsiktsplikten. Kommunstyrelsen ska härmed få möjlighet att kunna ställa direkta frågor till bolagen, som en del i kommunens aktiva ägarskap och bolagsstyrning.

Rapport till kommunstyrelsen

Upsikten ska dels ske genom en muntlig och skriftlig (bolagsstyrningsrapport) rapport till kommunstyrelsen två gånger per år.

Ordförande och VD för bolag kallas till kommunstyrelsemötet. Utgångspunkten är att följa upp hur uppdraget enligt bolagsordning/ägardirektiv verkställs. Bolagets ordförande och VD ansvarar för att redovisa utifrån följande områden:

- Kortsiktig och långsiktig ekonomisk utveckling
- Viktiga händelser sen senaste rapporteringen
- Planering såsom budget/verksamhetsplan och resultat såsom årsredovisning/verksamhetsberättelse
- Uppföljning av intern kontrollplan eller motsvarande arbete med riskbedömning och åtgärder
- Aktuell lagstiftning och hur ledamöterna håller sig ajour med utvecklingen
- Delegationsbeslut och beslut fattade i bolaget
- Aktuella frågor, fattade beslut och kommande utmaningar

Beslutsunderlag för prövningen

Ägardirektiv och bolagsordningen

Fullmäktige beslutar om de kommunala bolagens ägardirektiv och bolagsordningar där bolagens kommunala ändamål, det vill säga den kommunala angelägenhet som fullmäktige överlåtit till bolaget att sköta, fastställs.

I ägardirektiven regleras bolagens informationsskyldighet där det anges hur bolagen ska hålla kommunstyrelsen uppdaterad av sin verksamhet.

I bolagsordningen anges de kommunala befogenheterna som bolagen ska hålla sig inom, det vill säga att bolagen ska agera efter samma begränsade villkor som skulle gälla om verksamheten istället hade utförts i den kommunala förvaltningen.

Protokoll från kommunala bolag

Löpande under året ska bolagen skicka in sina styrelseprotokoll och protokoll från bolagsstämmor till kommunstyrelsen. Dessa utgör en grund för uppföljning av verksamheten.

Det är viktigt att bolagen regelbundet skickar in styrelseprotokoll samt bolagsstämmaprotokoll till kommunstyrelsen för kännedom för att kommunstyrelsen ska kunna följa bolagens verksamhet löpande.

Årsredovisningar och lekmannarevisorernas granskningsrapporter

Lekmannarevisorernas granskningsrapporter kan användas som stöd i prövningen då de behandlar delvis samma saker som kommunstyrelsen ska ha uppsikt över. Kommunstyrelsens prövning har dock inte en ekonomisk inriktning i första hand.

Bolagsstyrningsrapport

Bolaget ska årligen upprätta särskilda rapporter om bolagsstyrningsfrågor. Syftet är att informera ägaren om styrningen av bolaget.

- Har den verksamhet som bedrivits under föregående år varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna som angetts i bolagsordningen?
- Om utvärdering av styrelsen och verkställande direktören genomförts.
- Om styrelseledamöterna eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företaget som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget.
- Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden, genomsnittlig närvaro samt vem som varit sekreterare vid styrelsens sammanträden.
- Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
- Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
- Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
- Vilka ärenden som bolaget överlämnat till kommunen för att bereda kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning.

Bolagens ansvar

I bolagsordningen beskrivs bolagens informationsplikt mot kommunstyrelsen. Detta innebär att samtliga bolag löpande till kommunstyrelsens diarium ska skicka:

- protokoll från styrelsemöten och bolagsstämmor
- årsredovisning, med revisionsberättelse med revisionsrapport och lekmannarevisorernas
- rapport
- kvartalsrapport och delårsrapport
- bolagsstyrningsrapporter

Uppsikten över övriga nämnders verksamhet

De aktiviteter som redovisas nedan är en plan för hur kommunstyrelsens uppsikt över övriga nämnders verksamhet ska utövas. Fokus ligger på delårs- och helårsrapporterna.

Kommunstyrelsens uppsikt över övriga nämnders verksamhet utövas i första hand genom att löpande ta del av:

- Nämndernas delårs- och årsrapporter är centrala i bedömning av hur väl nämnden uppfyller sitt grunduppdrag (gentemot kommuninvånarna) samt ekonomisk uppföljning
- Handlingar och protokoll från nämndernas sammanträden
- Nämndernas budget och verksamhetsplaner
- Nämndernas arbete med intern kontroll

Detta innebär att samtliga övriga nämnder löpande till kommunstyrelsens diarium ska skicka in ovanstående handlingar.

Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan

Enligt 9 kap. 38 § KL ska styrelsen årligen rapportera till fullmäktige om kommunens avtalssamverkan, vilket görs i samband med årsredovisningen.

Förvaltningen ansvarar över att hålla en förteckning över kommunens avtal med andra kommuner om avtalssamverkan.

Förvaltningen rapporterar i och med detta till kommunstyrelsen om vilken verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet, vilka kommuner eller region som avtalet har ingåtts med samt om avtalet ger möjlighet till extern delegering och om denna möjlighet har utnyttjats.

Uppsikten över kommunalförbund och samordningsförbund

Kommunstyrelsens uppsikt över kommunalförbunden och samordningsförbund utövas i första hand genom att ta del av:

- Budget- och verksamhetsplan
- Årsredovisning
- Revisorernas granskningsrapport.

Detta innebär att samtliga kommunalförbund och samordningsförbund löpande till kommunstyrelsens diarium ska skicka in ovanstående handlingar.

Övriga förutsättningar för uppsikt

Samtliga ledamöter i kommunstyrelsen har ett ansvar över att bedriva uppsikt och ska väcka ärende i styrelsen vid behov. Utöver ovan angivna informationsvägar får kommunstyrelsen eller enskilda ledamöter ytterligare information från andra nämnder och bolag genom sin plats i bolagsstyrelse eller nämnd. Även om det inte enskilt utgör tillräckligt underlag för uppsikt skapar det insyn.

Kommunens styrdokument och kommunallagen

I kommunfullmäktiges arbetsordning och kommunstyrelsens reglemente anges ytterligare information om avrapportering från de kommunala bolagen och kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Förvaltningens ansvar

Förvaltningen mottar och registrerar löpande de handlingar som skickas in. Handlingarna diarieförs i årsvisa samlingsakter som sorteras per bolag/förbund/nämnd där det är lätt att följa upp vilka handlingar som inkommit under året.

Kommunchefen

Kommunchefens ansvar kring kommunstyrelsens uppsiktsplikt beskrivs i Instruktion för kommunchefen.